

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060201

DOM
2018-05-04
Stockholm

Mål nr
P 7895-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-08-14 i mål nr P 2294-17, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. M.M.

2. B.S.

Ombud för 1 och 2: Jur.kand. M.R.

Motpart

Byggnads- och tillståndsnämnden i Sundbybergs kommun

SAKEN

Utdömmande av vite

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen fastställer mark- och miljödomstolens domslut.

Dok.Id 1404273

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–16:30
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

M.M. och **B.S.** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska undanröja mark- och miljödomstolens dom och avslå ansökan om utdömande av vite samt återförvisa målet till Byggnads- och tillståndsnämnden i Sundbybergs kommun (nämnden) för förnyad handläggning.

Nämnden har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

M.M. och **B.S.** har anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen med i huvudsak följande tillägg:

Den 19 maj 2015 har nämnden, i ärende BTN-0390/2015, avslagit **M.M.**'s och **B.S.**'s ansökan om bygglov för stödmurar och beslutat att förelägga **M.M.** och **B.S.** att riva murarna och återställa marken mot ett löpande vite om 50 000 kr vardera.

Ett år senare, den 13 juni 2016, har nämnden i ärende BTN-0143/2016 ännu en gång tagit upp frågan om samma sak, att förelägga **M.M.** och **B.S.** att riva murarna och återställa marken, dock med den skillnaden att denna gång uppgick det löpande vitet till 100 000 kr vardera.

Mark- och miljödomstolen har i det nu överklagade målet P 2294-17 prövat och dömt ut vitesbeloppet om 100 000 kr vardera för **M.M.** och **B.S.** enligt föreläggandet av den 13 juni 2016 samtidigt som domstolen prövat och avslagit utdömandet om 50 000 kr enligt vitesföreläggandet av den 19 maj 2015 i mål nr

P 2286-17. Mark- och miljödomstolen har alltså prövat två förelägganden som gäller samma sak. Detta strider mot 9 § andra stycket lagen (1985:206) om viten.

Vitet har vidare förlorat sin betydelse eftersom M.M. och B.S. lämnat in en ny bygglovsansökan som anpassats till stads- och landskapsbilden.

M.M. och B.S. lämnade den 29 december 2014 in en bygglovsansökan för stödmurar om sammanlagt 94 meter. Den 3 mars 2015 lämnade de in en ritning och ett brev till nämnden som avsåg ett förtydligande till den ursprungliga bygglovsansökan och avsåg inte en revidering av bygglovsansökan. Det saknar därför rim och reson att nämnden valde att lägga upp två tillsynsärenden.

Nämnden har anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen med i huvudsak följande tillägg och förtydliganden: M.M. och B.S. har under två års tid byggt två murar på sin fastighet. Murarna är oberoende av varandra och omfattas av två olika tillsynsärenden, nämligen BTN-0390/2015 och BTN-0143/2016. Murarna kan rivas oberoende av varandra.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Nämnden har vid två olika tillfällen utfärdat förelägganden mot M.M. och B.S. där de vid vite ålagts att riva murar på sin XX. Frågan i målet är om de båda föreläggandena avser samma sak, såsom M.M. och B.S. anfört.

När vite har förelagts får nytt vite mot adressaten i samma sak inte föreläggas förrän det tidigare föreläggandet har vunnit laga kraft (2 § tredje stycket lagen om viten). Av utredningen i målet har framkommit att det första föreläggandet vann laga kraft mot M.M. och B.S. den 27 oktober 2016 respektive den 28 oktober 2016, dvs. efter det att det aktuella föreläggandet utfärdades den 13 juni 2016. Om föreläggandena avser samma sak saknas det därför förutsättningar att döma ut vitet enligt det aktuella föreläggandet.

Av praxis framgår att det ställs höga krav på precision och tydlighet på ett vitesföreläggande. En första förutsättning är att föreläggandets adressat fått sådan information om vilka krav som ställs på denne så att det finns möjlighet att efterkomma föreläggandet. Givetvis måste denna information i första hand förmedlas genom själva föreläggandet. Föreläggandet ska tydligt ange vad den förelagde ska göra för att undgå vitespåföljden. Visst utrymme finns för att tolka ett vitesföreläggande mot bakgrund av vad som tidigare förekommit vid, i första hand dokumenterade, kontakter mellan den vitesföreläggande myndigheten och den förelagde. (Se RÅ 1990 ref. 39 och Mark- och miljööverdomstolens dom i mål P 4206-13).

I det första föreläggandet hänvisar beslutstexten till en bild på ingiven situationsplan där bildtexten anger att *”Muren som ska rivas är blåmarkerad på situationsplanen”*. På situationsplanen finns inte den mur utritad som enligt nämnden omfattas av det andra föreläggandet. Det är således tydligt vilken mur som det första föreläggandet avser.

Frågan är då vilken eller vilka murar som det nu aktuella föreläggandet omfattar.

Beslutet i punkt 1 i föreläggandet är formulerat enligt följande

1. *”Ägarna till XX, B-vägen, B.S. och G.M.A.M, föreläggs att riva muranläggningen (bild 4) och återställa marken (bild 5) senast 6 månader efter att beslutet vunnit laga kraft (PBL 11 kap 20 §)”*

Enligt domstolens uppfattning är det fotografi som beslutstexten hänvisar till (bild 4) inte helt entydig avseende vilken eller vilka av de murar som syns på bilden som ska rivas för att M.M. och B.S. ska ha uppfyllt föreläggandet. Ordvalet *”muranläggningen”* talar i någon mån för att det är hela den muranläggning som finns på bilden som ska rivas, dvs. även den del av muranläggningen som M.M. och B.S. ålagts att riva genom det första föreläggandet. I det beslutsunderlag som hör till beslutet finns även en situationsplan där den del som benämns av nämnden som *”Ny mur”* eller *”Den ytterligare muren”* är tydligt inringad. På samma situationsplan har dessutom ett kryss ritats över den mur som omfattades av det första föreläggandet. Med hänsyn till detta framgår det enligt domstolens mening med

tillräcklig tydlighet att det aktuella föreläggandet avser en annan del av muranläggningen än den del som M.M. och B.S. förelagts att riva genom det första föreläggandet. Det som M.M. och B.S. anfört i övrigt ändrar inte den bedömningen.

De två föreläggandena avser således inte samma sak och det saknas av den anledningen hinder mot att vitet döms ut enligt nu aktuellt föreläggande.

M.M. och B.S. har vidare anfört att vitet har förlorat sin betydelse eftersom de lämnat in en ny bygglovsansökan som anpassats till stads- och landskapsbilden. Det framgår av praxis att förutsättningarna att döma ut vite inte påverkas av att den som förelagts att vidta en åtgärd istället för att följa föreläggandet lämnar in en bygglovsansökan i efterhand (se Mark- och miljööverdomstolens dom i mål P 6260-12).

Mark- och miljööverdomstolen delar i övrigt mark- och miljödomstolens bedömning angående förutsättningarna att döma ut vitet. Mark- och miljödomstolens domslut ska därför fastställas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 25 maj 2018

I avgörandet har deltagit f.d. hovrättslagmannen Per-Anders Broqvist, tekniska rådet Carl-Gustaf Hagander, hovrättsrådet Margaretha Gistorp, referent, samt f.d. hovrättsrådet Eywor Helmenius.

Föredragande har varit Malin Blohm.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-08-14
meddelad i
Nacka strand

Mål nr P 2294-17

PARTER

Sökande

Byggnads- och tillståndsnämnden i Sundbybergs kommun

Motparter

1. M.M.

2. B.S.

Ombud för 1 och 2: Jur.kand. M.R.

SAKEN

Utdömande av vite

_____

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen förpliktar M.M. att till staten betala vite om 100 000 kr.
  2. Mark- och miljödomstolen förpliktar B.S. att till staten betala vite om 100 000 kr.
- _____

Dok.Id 506573

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00–16:30

BAKGRUND

Byggnads- och tillståndsnämnden i Sundbybergs kommun (nämnden) beslutade den 13 juni 2016, § 130, att bl.a. förelägga ägarna till XX i Sundbybergs kommun, M.M. och B.S., att riva en muranläggning på fastigheten och att återställa marken senast sex månader efter det beslutet vunnit laga kraft. Föreläggandet förenades med ett löpande vite om 100 000 kr vardera för varje period om sex månader räknat från den dag beslutet vunnit laga kraft om rättelse inte skett.

YRKANDEN M.M.

Nämnden har yrkat att M.M. och B.S. ska förpliktas att betala vite om 100 000 kr vardera.

Till stöd för yrkandet har **nämnden** anfört sammanfattningsvis följande. Tiden för fullgörande inföll den 13 april 2017. Vid ett platsbesök den 19 april 2017 konstaterades det att den aktuella muranläggningen fanns kvar och markuppfyllnaden bakom muren kvarstod.

M.M. och B.S. har bestritt yrkandet.

Till stöd för sitt bestridande har **M.M. och B.S.** anfört sammanfattningsvis följande.

Ett vite bortfaller, om talan om att det ska dömas ut inte har delgetts adressaten inom två år från det att förutsättningarna för att väcka en sådan talan uppkommit.

Vid tiden då ansökan om vite delgavs den 10 maj 2017 hade den lagstadgade tiden om förutsättningar för att döma ut vite bortfallit, eftersom förutsättningarna för att väcka en sådan talan hade uppkommit redan någon gång under hösten 2014, eller i vart fall senast den 29 december 2014 då ansökan om bygglov registrerades av stadsbyggnads- och miljöförvaltningen.

DOMSKÄL

I mål om utdömning av vite har mark- och miljödomstolen att pröva om det föreläggande som ligger till grund för ansökan har delgetts adressaten, om föreläggandet har vunnit laga kraft, om det är lagligen grundat och om det har överträtts.

Domstolen ska dessutom, under förutsättning att vitet ska dömas ut, pröva om ändamålet med vitet har förlorat sin betydelse, pröva vitets storlek samt beakta om det finns särskilda skäl att jämka vitet.

Mark- och miljödomstolen bedömer att det aktuella vitesföreläggandet är lagligen grundat. Föreläggandet har delgetts M.M. och B.S. och det har vunnit laga kraft.

Det får även anses vara ostridigt att M.M. och B.S. inte har efterkommit föreläggandet. Vid sådana förhållanden ska vitet i regel dömas ut.

M.M. och B.S. har nu gjort gällande att preskription inträtt för möjligheten att utdöma vitet. Mark- och miljödomstolen gör i denna del följande bedömning.

Vite bortfaller, om talan om att det ska dömas ut inte har delgetts adressaten inom två år från det att förutsättningarna för att väcka en sådan talan uppkom, se 9 § tredje stycket lagen (1985:206) om viten. För s.k. påbudsviten, dvs. när adressaten har förelagts att vidta en viss åtgärd, räknas tvåårsfristen från det datum då föreläggandet skulle ha fullgjorts, jfr NJA 1974 s. 243 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 17 juni 2014 i mål nr M 1179-14.

Enligt mark- och miljödomstolens mening uppkom förutsättningarna för att ansöka om utdömning av vite när M.M. och B.S. inte fullgjort förpliktelserna i föreläggandet. M.M. och B.S. delgavs föreläggandet den 16 september 2016 respektive den 22 september 2016 vilket innebär att beslutet vann laga kraft den 7 oktober 2016 respektive den 13 oktober 2016. Förpliktelserna i föreläggandet skulle därför ha fullgjorts den 7 april 2017 respektive den 13 april 2017. M.M. och B.S. delgavs ansökan om utdömning av vite

den 26 maj 2017 respektive den 14 maj 2017, dvs. inom tvåårsfristen. Domstolen anser därför att någon preskription inte har inträtt.

Mark- och miljödomstolen finner vidare att ändamålet med vitet inte har förlorat sin betydelse samt att några särskilda skäl att jämka vitesbeloppet har inte framkommit. M.M. och B.S. ska därför förpliktas att ge ut vite om 100 000 kr vardera.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga](#) (DV426)

Överklagande senast den 4 september 2017. Prövningstillstånd krävs.

Sanna Ordenius

I domstolens avgörande har deltagit tingsfiskalen Sanna Ordenius. Föredragande har varit beredningsjuristen Alexandra Venander.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - AVGÖRANDE I MÅL OM VITEN

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens avgörande ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till domstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från avgörandets datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i beslutet.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. det avgörande som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för avgörandet samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens avgörande som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av avgörandet.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se